

4—5. STIH KLEANTOVE HIMNE ZEVSU

U časopisu *Hermes* XCIV sv. 2, str. 245—250, M. Marcovich je pokušao da ustanovi autentični tekst u 4. i 5. stihu Kleantove himne Zevsu koji u rukopisu glase:

ἐκ σοῦ γὰρ γένος ἐσμέν, ἤχου μίμημα λαχόντες
μοῦνοι, ὅσα ζῶει τε καὶ ἔρπει θνήτ' ἐπὶ γαῖαν.

On je kao koruptelu obeležio ne samo reč ἤχου, koja i u pogledu smisla, a naročito sa metričke strane, zadaje teškoća, već i sledeću μίμημα, kao što su pre njega uradili već neki filolozi. Na str. 245-6 Marcovich je naveo 19 pokušaja ustanovljenja originalnog teksta ovoga spornog mesta od kojih ga nijedan nije potpuno zadovoljio, pa je predložio svoju konjekturu ἴσου τίμημα, koja bi se bazirala na shvatanju da je Zevs ne φύσεως ἀρχηγός već κοινὸς νόμος i δίκη, u duhu stoičke etike a ne fizike (o. c. 250). Ne može se kazati da Marcovich nije i ovde nastojao da bude što iscrpniji u citiranju literature i izvora, pa nam je utoliko čudnije što nismo uspeli naći kod njega, ni u tekstu ni u napomenama, klasično mesto iz Hesiodovih *Erga* st. 274—285, a naročito st. 276—280.

Slažemo se s autorom da ni jedna od predloženih konjektura ne zadovoljava potpuno, a mislimo da ni njegova, t.j. 20. po redu, nije u potpunosti zadovoljila. Da bi jedna konjektura u potpunosti zadovoljila, pre svega treba da je u pogledu smisla sasvim jasna, a kada se radi o poeziji, da je i sa metričke strane besprekorna. Predložena konjektura ἴσου τίμημα nije, nažalost, niti sadržajno a niti formalno, sa njene metričke strane, sasvim u redu. U epskome jeziku i stilu prvi slog kod ἴσος je uvek dug, a na spornom mestu potrebna nam je reč koja počinje vokalom, ali ne dugim (i ἤχου iz rukopisa počinje dugim vokalom!), već kratkim. Zato nam se čini da je i ovaj pokušaj propašao. Ne možemo se, prema tome, složiti sa autorom (o. e. 248, stav 4): „... *Der erforderte Jambus kann am besten ἴσου sein.*“ U epu je ἴσου uvek spondej, ne jamb (a Kleantov jezik je epski: αλεῖ, πάντεσσι, θνητοῖσι, μοῦνοι, ζῶει, γαῖα itd.).

Prema našem mišljenju, u rukopisnom ἤχου se ipak radi o nekoj vrsti glose za starije epsko ὀπός, koje još od Homera ne označava običan ljudski glas, već se upotrebljava za božiji glas i božansku reč. Ljudski glas (=φωνή) je, prema tome, ὀπός μίμημα, što su ljudi dobili od Zevsa jedini od svih živih bića, a prema Aristotelu (*Rhet.* III 1, 1404a 21s.) φωνή je πάντων μιμητικώτατον τῶν μορίων ἡμῶν. U ovakvom kontekstu i particip λαχόντες je na svom mestu i ne zadaje nikakve teškoće.

M.D.P.